

## **Geçmişten Günümüze Beydağ Araştırmaları Sempozyumu, 28-29 Nisan 2016 Beydağ-İzmir, Düzenleyenler: Beydağ Belediyesi-Ege Üniversitesi İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi-Atılım Üniversitesi Türkiye Tarih Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi.**

Beydağ, Ege bölgesinde, Küçük Menderes nehri havzasında, deniz seviyesinden 235 m. râkımda İzmir'in bir ilçesidir. Kuzeyi Bozdağlar, güneyi Aydın sıradağları ile çevrelenmiş olan ovanın üzerinde yer almaktadır. Topraklarında, eski ve ortaçağa ait olmak üzere, 'Palaiapolis' adlı kent, kale kalıntıları, bazilika, kaya mezarları ve tümülüsler barındıran ilçe, bir Türk yerleşim birimi olarak 'Balyanbolu/Balyambolu' isimleriyle anılmış, şimdiki adı 1926 yılında güneyinde yer alan Bey dağlarına izafeten verilmiştir. Halen, 12.276 (ADNKS-2015) kişilik toplam nüfusu (2012 sayımına göre; ilçe merkezi 5.612, kırsal nüfus 6.954) bulunan Beydağ'ın 21 adet köyü mevcuttur.

Beydağ'da 28-29 Nisan 2016 tarihlerinde Belediye Başkanlığı, Ege Üniversitesi İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü ile Atılım Üniversitesi Türkiye Tarih Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nün ortaklaşa düzenledikleri "Geçmişten Günümüze Beydağ Araştırmaları Sempozyumu" Belediye Şehir Salonu'nda gerçekleştirilmiştir.

Sempozyum, 28 Nisan 2016 sabahında açılış konuşmalarıyla başlamıştır. İlk olarak bilimsel toplantının düzenleyicilerinden olan E. Ü. İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü Prof. Dr. Mehmet Akif Erdoğan, Ege'nin kampüse sıkışmış bir üniversite olmadığını, İzmir'in ilçeleri bazında sempozyumların sürdürüldüğünü belirterek, bu yıl yürürlüğe girmiş olan akademik teşvik uygulaması dolayısıyla akademisyenlerin puan karşılığı olmayan yerel akademik çalışmalara katılmaktan imtina ettiklerini dile getirmiş, bu tür bilimsel etkinliklerin millî menfaatlerimiz açısından önemli sayılması gerektiği belirterek katılan akademisyenlere, faaliyetin düzenlenmesi ve gerçekleştirilmesinde emeği geçenlere, Belediye Başkanı, Ege Üniversitesi Rektörü ve Atılım Üniversitesi temsilcilerine teşekkür etmiştir. Ayrıca, merhum Mestan Yapıcı'nın Beydağ tarihiyle ilgili ilk olan eserine<sup>1</sup> ve bir yüksek lisans tezine<sup>2</sup> atıfta bulunmuştur. Atılım Üniversitesi Türkiye Tarih Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Şule Pfeiffer Taş konuşmasında Beydağ'a ilişkin bilgilerin

<sup>1</sup> Mestan Yapıcı, *Beydağ 'Balyambolu' 'Palaiapolis'*, Sembol Matbaacılık, İzmir 1995. Yazarın diğer eserleri: *Türk Kültüründe Kabak ve Kabak Yemekleri*, Dönence Yayınları, İstanbul 2002; *Mordoğan "Mimas, Emirdoğan"*, Atadost Yayınları, İzmir 2004.

<sup>2</sup> Özlem Yıldız, *XIX. Yüzyıl Ortalarında Beydağ (Balyanbolu) Kazasının Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yakınçağ Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, XIV+93 s., İzmir 2000, Danışman: Prof. Dr. Zeki Arıkan (Ulusal Tez Merkezi No: 102122).

dağınık ve çok az olduğunu belirterek düzenlenen sempozyum için yerel yetkililerle birlikte tüm emeği geçenlere şükranlarını sunmuş, Beydağ'da keşfedilecek çok şey olduğunun altını çizmiştir. Beydağ Belediye Başkanı Süleyman Vasfi Şentürk (Göreve seçilme: 2009 ve 2014) ilçesinde ilk defa böyle bir bilimsel etkinlik düzenlendiğini belirterek, yerel tarih adına Mestan Yapıcı'nın kitabından başka kaynak bulunmadığından ilçe ile ilgili bilgilerini artıracak çalışmaları gerçekleştiren tüm katılımcılara teşekkür etmiştir<sup>1</sup>. Beydağ Kaymakam Vekili Muammer Sarıdoğan (Göreve başlama: 07.03.2016) ise Beydağ'ın tarih ve kültürüne katkıda bulunacak toplantının düzenleyicileri, destekçileri ve katılımcılarına teşekkür etmiştir.

Atılım Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. İsmail Bircan konuşmasında, üniversitelerin dört işlevinin bulunduğunu, bunların; eğitilmiş insan gücü oluşturmak, araştırma-geliştirme, bilim üretme ve yayma ile topluma hizmet vermek olduğunu vurgulayarak üniversite olarak bu faaliyet içerisinde düzenleyici olarak yer almaktan dolayı memnuniyetlerini dile getirmiştir. Ege Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Candeğer Yılmaz, Ege Üniversitesi'nin bölgenin ilk, Türkiye'nin 4. sırada kurulan üniversitesi olduğunu belirterek, Belediye Başkanının uzun süredir ilçesinde bir yüksekokul açılması talebiyle ilgili olarak sempozyumdan çıkacak sonuçların bu konudaki yön haritasının çizilmesine katkıda bulunabileceğini söylemiştir. Ayrıca, Dünya'yı saran küreselleşme dalgasının etkilerinden yerelleşerek daha az zarar görülebileceğini, bu nedenle Beydağ'a öncelikle Beydağlıların sahip çıkması gerektiği düşüncesini paylaşmıştır.

Açılış konuşmalarının ardından sempozyumun ilk oturumuna geçilmiştir. Başkanlığını E. Ü. Edebiyat Fakültesi Öğretim üyesi Prof. Dr. Zeynep Mercangöz'ün yaptığı oturumda ilk olarak İzmir Çiftçi Örgütleri Güçbirliği Platformu Sözcüsü, emekli (E.Ü.) Prof. Dr. Mustafa Kaymakçı, "*Cumhuriyet Döneminde Beydağ'da Tarım*" başlıklı bildirisini sunmuştur. Ardından, Doç. Dr. Hüseyin Üreten (ADÜ), "*Kaystros (Küçük Menderes) Havzasının Az Bilinen Kenti (Palaiapolis (Beydağ) ve Yakın Çevresinin Tarihi*"; Ödemiş Müzesi'nden Uzman Arkeolog Ayşen Gürsel, "*Ödemiş Müze Müdürlüğü Eski Çiftlikköyü Tümülüs Kazıları*"; emekli öğretim üyesi Prof. Dr. Necla Arslan Sevin, "*Palaiapolis Bizans Bazilikası*"; Yrd. Doç. Dr. Şakir Çakmak (E.Ü.), "*Beydağ'da Bir Hamam Kalıntısı Üzerine Tespitler*" ve Yrd. Doç. Dr. Edip Yılmaz (Van YYÜ), "*Beydağ'daki Osmanlı Dönemi Mezar Taşları*" başlıklı bildirisini sunmuşlardır.

E. Ü. Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Vehbi Günay'ın başkanlığını yaptığı, öğleden sonra başlayan ikinci oturumun bildirisleri tarihî süreçte Beydağ'da yerleşme ve insan kaynakları ile tarihî demografi (nüfusbilim) başlıkları altında toplanmıştır. Bu oturumda; Prof. Dr. M. Akif Erdoğan, "*XV. ve XVI. Yüzyılda Balyanbolu ve Cibri Köyü*"; Yrd. Doç. Dr. Bülent Çelik (ADÜ), "*XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Balyanbolu*"; Yrd. Doç. Dr. Mehmet Başaran (ADÜ), "*1836 ve 1846 Tarihli Nüfus Sayımında Balyanbolu/Küre Köyü*"; Yrd. Doç. Dr. Aysun Sarıbey Haykırın (ADÜ), "*XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Balyanbolu/Bey Köyü'nün Demografik Yapısına Dair Tespitler*" ve Öğretmen/Yerel Araştırmacı A. Levent Ertekin, "*Resmi Belgelere (Nüfus-*

<sup>1</sup> Beydağ'ın kısa tarihçesi ve diğer bilgiler için bkz. [www.beydag.bel.tr](http://www.beydag.bel.tr); [www.beydag.gov.tr](http://www.beydag.gov.tr).

*Ölüm-Genelkurmay-Kayıtsız Ölüm Defterleri*) Göre Beydağ Şehitleri” başlıklı bildirimleri yer almıştır.

Günün üçüncü oturumunun başkanlığını Prof. Dr. Necla Arslan Sevin yapmıştır. Bu oturumda; Prof. Dr. İsmail Bircan (Atılım Ü.), “*Beydağ’ın Sürdürülebilir Ekonomik Stratejisi Ne Olmalıdır?*”; Doç. Dr. Cihan Özgün (E.Ü.), “*XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Beydağ’da Yerel Yönetim*”; Arş. Gör. Elif Charlotte Nelson Keleş (E.Ü.), “*XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Balyambolu’nda Asayiş Sorunu*” ve Yrd. Doç. Dr. Adil Adnan Öztürk (ADÜ), “*Cumhuriyet Döneminde Beydağ’da Eğitim*” konulu bildirimlerini sunmuşlardır.

Sürenin azlığı nedeniyle sempozyumun dördüncü ve beşinci oturumları birleştirilmiştir. Başkanlığını Prof. Dr. Şule P. Taş’ın yaptığı son oturumda Araştırmacı Atilla Aydın (Başbakanlık Devlet Arşivleri), “*Halk Ağzından Derlemelere Beydağ’ın Katkısı*”; Yrd. Doç. Dr. Günver Güneş (ADÜ), “*Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Beydağ*”; Yrd. Doç. Dr. Müslime Güneş (ADÜ), “*Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Beydağ’da Madencilik*”; Dr. Şule Sevinç Kişi (E.Ü.), “*Beydağ’ın Efesi: Çakırcalı Mehmet Efe*”; Okutman Okan Ceylan (E.Ü.), “*Ödemiş’te Beydağ’ın Milli Mücadele Özelinde Gökçen Efe*”; Yrd. Doç. Dr. Tuncay Ercan Sepetçioğlu - Arş. Gör. Uğur Avcı (ADÜ), “*Salnamelerdeki Balyanbolu’dan Günümüz Beydağ’a Bir Karşılaştırmalı Analiz*” ve Öğretmen/Yerel Araştırmacı Necat Çetin, “*Beydağ-Tabaklar Köyü 1321 Yılı Nüfus Tahriri*” başlıklı bildirimlerini aktarmışlardır.

Programda yer aldığı halde, Doç. Dr. Arife Karadağ (E.Ü.), “*Beydağ (İzmir) İlçesinde Beşeri Coğrafya Araştırmaları*”; Prof. Dr. Kemal Arı (DEÜ), “*Kurtuluş Savaşı’nda Beydağ’ının Sosyal ve Ekonomik Yapısına İlişkin Bazı Tespitler*” ve Dr. Hakan Yaşar (A.Ü.), “*Beydağlı Bir Zeybek: Kurudereli Gökdeli Mehmet (1297-1333)*” başlıklı bildirimler katılmadıkları için sunulmamıştır.

Bildiri sunumlarının ardından, kapanış oturumunda düzenleyici kurumların temsilcilerinin katılımlarıyla bir değerlendirme yapılmış, özetle toplantının son derece başarılı geçtiği görüşünde birleşilmiştir. Sempozyumun ikinci günü ise katılımcılar için düzenlenen çevre gezisine ayrılmıştır.

Sempozyum, Beydağ’ın tarihsel geçmişi ağırlıklı olmak üzere kentsel ve çevresel kültürüne katkıda bulunmuştur. Bilimsel toplantı dolayısıyla Beydağ’a kalabalık sayılabilecek bir akademisyen grubu ve akademik yönetici gelmiştir. Sempozyumda 22 adet araştırma, inceleme ve değerlendirmelerin sonuçlarını yansıtan bildiri sunulmuştur. Bildiri sahiplerinin bağlı buldukları kurumlar açısından bakıldığında çeşitlilik arz eden bir dağılım söz konusudur. Sempozyuma; Ege Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Atılım Üniversitesi ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi’nin öğretim üyeleri, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ve Ödemiş Müzesi Müdürlüğü görevlileri ile Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan yerel tarih araştırmacısı öğretmenler bildirimleriyle katılmışlardır. Bildiriler disiplinlere dağılım açısından; Arkeoloji (3), Tarih (9), Tarihî Demografi (4), Sanat Tarihi (2), Eğitim (1), Tarım ve Tarım Ekonomisi (2) ve Türk Dili (1) konu başlıklarında tasnif edilebilmektedir.

Sürenin yetersizliği nedeniyle bir güne sıkıştırılan sempozyum başarılı bir şekilde gerçekleştirilmiş ve amacına ulaşmıştır. Şüphesiz, bilimsel toplantının başarısını

daha da artıracak en önemli unsur yayınlanacak bildiriler kitabı olacaktır. Bir araya getirilen bilgiler ve yeni bakış açılarıyla açılan güzergâh sonraki dönemde Beydağ araştırmacılarına yol gösterecek ve yapılacak çalışmalara kaynaklık edecektir. Sunulan bildirilerden anlaşılmıştır ki, Beydağ'la ilgili söylenecek sözlere daha henüz yeni başlanmıştır.

Bu vesileyle, literatürümüzdeki ilk 'Beydağ' adlı eserin sahibi olan merhum Mestan Yapıcı (Yeniyurt/Cibre Köyü 1925-Karşıyaka 2005)'nın hatırasını yâd etmenin kadirşinaslık olacağı düşünülmüştür. Bu satırların yazarı olarak, Köy Enstitüleri ekolünde yetişmiş yurtsever, bilgili, gayretli, nazik, fedakâr, güngörmüş, aydın bir öğretmen/idareci/müfettiş olan Mestan Amca ile kitabının hazırlık çalışmalarını yaptığı 1990'lı yılların başlarında tanışmıştım. O, ilerlemiş yaşının getirdiği rahatsızlıklara ve özellikle görme sorunlarına rağmen üşenmeden okuyan, zamanının büyük kısmını kütüphanelere ayıran bu arada bilim çevreleriyle temasını hiç kaybetmeyen, daima bildiklerini paylaşarak çevresine faydalı olmak için uğraşan eğitimci bir kültür insanıydı. Kendisiyle görüşenler onun hoş sohbeti, bilgisi, genel kültürü ve yaşam tecrübesinin etkisinde kalırlardı. Doğduğu topraklara olan düşkünlüğünü kaleme aldığı eseriyle ortaya koyan ve bu alanda akademik çalışmalar yapılmasını çok arzu eden değerli eğitimcimizin, kendisini tanıyan bir kısım akademisyenin de katıldığı bu etkinlikle ruhu şâd olmuştur.

Sonuç olarak denilebilir ki; Beydağ, tarihinde adına ilk defa sempozyum düzenlenmiş ve kendisi de ev sahipliği yapmıştır. Yerel yönetim âdeta "*marifet iltifata tâbidir*" sözünü gerçeklercesine bilim insanlarına akacakları bir mecra yaratmış ve ortaya konulan bilgi dağarcığından da büyük bir hisse paylaşmıştır. 'Beydağ Bilgi Şöleni'nde memleketimizin saygın bilim ve kültür insanları araştırmalarından elde ettikleri bilgileri, önem verdikleri için, sorumluluk duygusuyla hareket ederek mahalline gelerek paylaşmışlardır. İlk olan bu faaliyetin sonuçları, yansımaları ve meyveleri zaman içinde mutlaka görülecektir. Bu itibarla, kişilerin hayatlarında önemli tarihler ve dönüm noktaları olduğu gibi, '28 Nisan 2016 Perşembe' günü de "Beydağ'ımızın tarihine bir not düşüldüğü gün" olmuştur.

Vehbi Günay\*

---

\* Prof. Dr., Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, Bornova/İzmir.  
e-ileti: vehbi.gunay@ege.edu.tr